

PLAAT XVI UIT *MAGAZIJN VAN TUIN-SIERAADEN*; NOG EEN IDENTIFICATIE

= ARINDA VAN DER DOES =

In het voorlaatst en laatst verschenen *CASCADE bulletin voor tuinhistorie*¹ werd een flink aantal *Plattegronden van aanleg* uit Gijsbert van Laar's *Magazijn van Tuin-Sieraaden* geïdentificeerd.² In Dordrecht is nog een aanleg te herkennen, namelijk die van een buiten (?) aan de Ree- of Merwedeweg (nu: Vrieseweg). Bij deze de aanvulling.

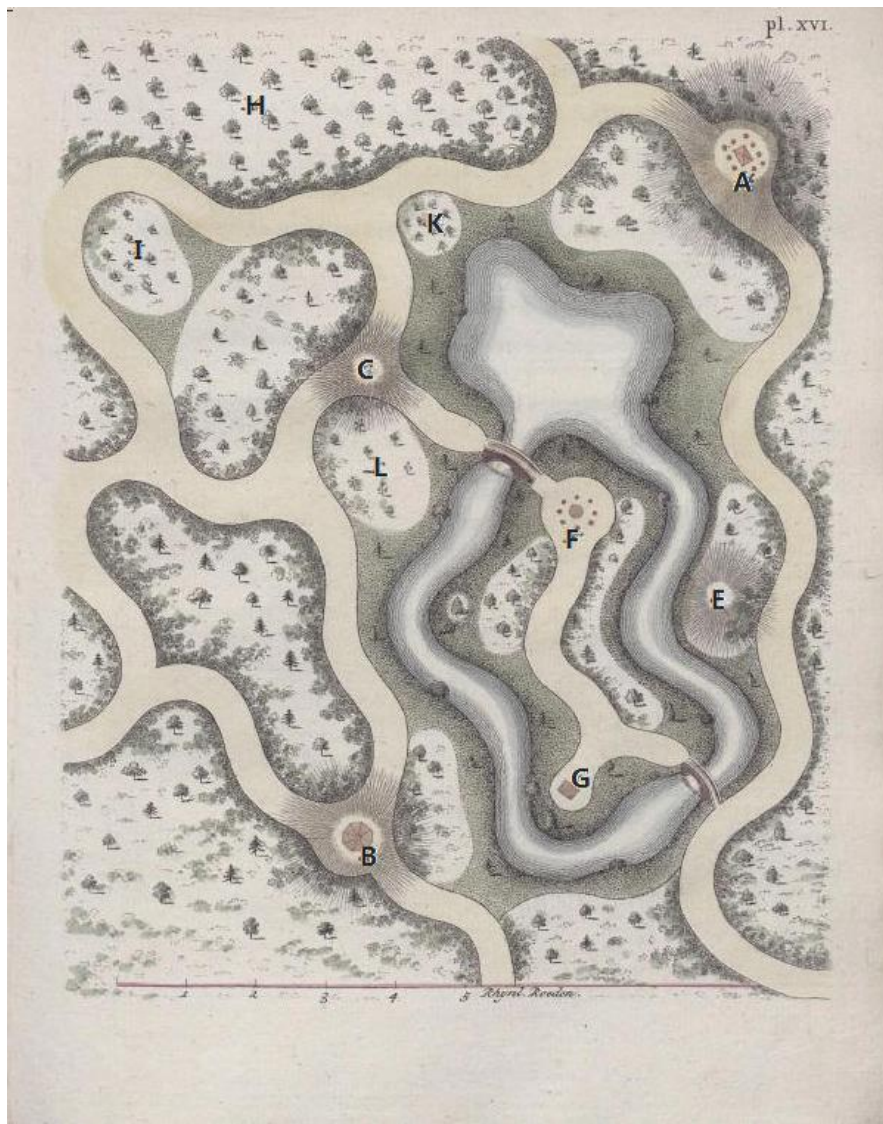
PLAAT XVI

De *Plattegrond van aanleg* op Plaat XVI³ vertoont zodanige overeenkomst met een aanleg op het kadastraal minuutplan Dordrecht sectie D, blad 02,⁴ dat we deze als de aanleg van plaat XVI mogen identificeren. Plaat XVI stamt uit het tweede katern van het *Magazijn van Tuin-Sieraaden* wat in 1802 uitkwam.⁵

Het huis waartoe deze aanleg behoorde, en waarvan auteur nog geen naam heeft kunnen achterhalen, was ten tijde van de invoering van het kadaster in bezit van Frederik Cornelis Deking Dura (1800?-1888?) makelaar te Dordrecht. Hij is zoon van Jacob Cornelis Dura (1745-1811) en Cornelia de Koning (1772-1815?)⁶ gehuwd met Johanna Christina Kouwens (?-1854). Het is niet zeer waarschijnlijk dat Frederik Cornelis verantwoordelijk was voor de aanleg van de tuin zoals deze is afgebeeld op plaat XVI. Het geheel was in 1802, het jaar waarin plaat XVI in het *Magazijn* werd opgenomen, nog niet in zijn bezit en hij was bovendien nog te jong. Als hij het buiten uit de nalatenschap van zijn vader Jacob Cornelis heeft verworven, is het veel aannemelijker dat deze hiertoe opdracht heeft gegeven.⁷ Jacob Cornelis was namelijk bekend met de families Onderwater en Stratenus en van deze families zijn ook *plattegronden van aanleg* in het *Magazijn* opgenomen.⁸

Bij afb. 1.: 632 koepel, 633 water als erf, 634 Tuin als erf, 635 Water als erf, 636 Koepel, 637 Schuur, 638 Tuin.

Bij afb. 2: Transcriptie plaat XVI:

Hoofdgedeelte van eenen niet grooten aanleg

A. De hoogste Heuvel met een Gebouwtjen.

B. Hoogte van de tweede soort met een Gebouwtjen.

C. Hoogte, over welke de wandelingen loopen.

D en E. Grasheuvels, met sparrenboomen beplant.

F. Plein op het Eiland voor zitplaatsen.

G. Chineesch Vogelhuisje.

H. Partijtjen voor opgaande boomen.

I. Partijtjens voor bloemen.

K en L. Partijtjens voor roozen.

TENSLOTTE

Al met al staat de 'teller' met identificaties nu op 14; van de 41 platen zijn nu 14 *Plattegronden van aanleg* geïdentificeerd. Was men aanvankelijk nog onzeker of de tekeningen in het *Magazijn* een bestaande situatie verbeeldden, nu wordt steeds duidelijker dat dit voor in elk geval een derde deel wel het geval is.

Nog steeds kunnen we niet zeggen of Van Laar inderdaad zelf de tuinen ontwierp of dat tekeningen werden aangeleverd door anderen voor het *Magazijn*. Het netwerk zoals door Holwerda geschetst in zijn artikel, kan ook opgaan voor het aanleveren van ontwerpen/tekeningen. Maar even goed kan Van Laar een bestaande situatie hebben weergegeven en daarmee een situatietekening hebben gemaakt. Nader archiefonderzoek zou dit kunnen uitwijzen.

NOTEN

¹ Jan Holwerda, Huis te Papendrecht met een aanleg van Gijsbert van Laar, *CASCADE bulletin voor tuinhistorie*, 24 (2015), nr. 1, pp. 34-43 en Jan Holwerda, Gijsbert van Laar: van vier nieuw geïdentificeerde platen tot een netwerk van opdrachtgevers, *CASCADE bulletin voor tuinhistorie*, 25 (2016) nr. 2, pp. 9-34

² G. van Laar, *Magazijn van Tuin-Sieraaden*, Amsterdam 1802 [-1809]

³ Van Laar, 1802 [-1809], plaat XVI, zp.

⁴ Het precieze jaar van opmeting is onbekend, maar in elk geval tussen 1811 en 1832. Waarschijnlijk na 1815? (zie ook noot 6) toen Deking Dura het geheel van zijn moeder geërfd zal hebben. Zij kreeg het buiten na het overlijden van haar man, in 1811, in haar bezit.

⁵ Jan Holwerda, Uitgaven en dateringen van Magazijn van Tuin-sieraden, *CASCADE bulletin voor tuinhistorie* 19 (2010) nr. 2, p. 39.

⁶ Het overlijdensjaar van Cornelia de Koning is niet helemaal zeker. In 1823 en 1833 vindt nog eigendomsoverdracht plaats van 'een' Cornelia de Koning. In 1823 aan Frederik Cornelis Deking Dura, mogelijk van moeder op zoon?

⁷ Maar het is niet bekend of een en ander inderdaad in diens bezit was.

⁸ Met wie Dura functies in het stadsbestuur bekleedde. Van de aanleggen van de buitens van deze families zijn eveneens plattegronden in het *Magazijn* opgenomen, zie: Martin van den Broeke en Wim Meulenkamp, Gijsbert van Laar (1767-1829) [moet zijn 1768-1820, AD], tuinarchitect, *CASCADE bulletin voor tuinhistorie*, 12 (2003), nr. 1, pp. 5-47.